

BOŽO METZGER (1913.-2012.)

Našega dragog prvog počasnog člana Hrvatskoga društva za zaštitu od zračenja (HDZZ) Bože Metzgera nema više među nama. Kada bi se, u najkraćem, pokušali predstaviti uloga i značenje pokojnika, bilo bi to ovako: prof. dr. Metzger bavio se uglavnom načelima i mjerama zaštite od zračenja, kao i mjerama dozimetrije i primjenom nuklearne energije (sve u sklopu medicinske fizike), a gotovo čitavo vrijeme primijenjenom elektronikom u području radiotehnike. Napisao je 39 članaka, 48 članaka iz primijenjene elektronike, kao i 5 knjiga i 11 udžbenika i skripata. Popis pohvala i nagrada je povelik (21 naslov) od čega treba posebno izdvojiti Plaketu prvomu počasnom članu HDZZ-a, Povelju o počasnom članstvu u Hrvatskome fizikalnom društvu, Spomen-diplomu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Plaketu Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ipak, naš B. Metzger zaslužuje da se o njemu ne piše samo u najkraćim crtama.

Božo Metzger rođen je u Karlovcu, 4. ožujka 1913. Nakon što je započeo školovanje u Karlovcu, zadnja tri razreda pučke škole završio je u Mariboru, gdje je završio i prva tri razreda realne gimnazije. Nakon toga je polazio gimnaziju u Vinkovcima, četvrti i peti razred, dok je šesti, sedmi i osmi razred Državne I. muške realne gimnazije polazio u Zagrebu gdje je i maturirao šk. god. 1930/31. Godine 1931. upisao je studij fizike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Završio je studij na znanstvenoj grupi IV (Fizikalna grupa) polaganjem diplomskog ispita 1936. godine. Doktorsku je disertaciju pod nazivom Nov način uklanjanja fadinga i smetnja za automatsko primanje radiotelegrafskih i vremenskih signala na kratkom valu primio Savjet Filozofskog fakulteta u Zagrebu na svojoj IV. sjednici 7. lipnja 1939. Odluka o prihvaćanju donijeta je nakon pismenog referata prof. dr. Stanka Hondla i prof. dr. Stjepana Škreba. Nakon toga pristupilo se dvosatnom usmenom ispitu koji je

bio u dva dijela. Prvi dio bio je u svezi s tezom, a ispitivati su mogli svi članovi odbora za prijavljenog kandidata (dekan i 3 člana odbora iz predmeta bliskih tezi). Drugi dio ispita sastojao se od ispita iz povijesti filozofije. Božo Metzger obranio je disertaciju 17. veljače 1940. godine objavivši je iste godine u časopisu Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

B. Metzger počeo je raditi kao asistent dnevničar u Fizikalnom zavodu tadašnjega Filozofskog fakulteta (od 1936. g.) kod sveučilišnog profesora fizike S. Hondla. Metzger je, na nagovor prof. Hondla, god. 1941. predao prijavu na natječaj za docenturu za Tehničku fiziku na Tehničkom fakultetu, a njegov kolega Lopašić na Veterinarskome. No, valja istaći da su nakon što su posumnjali da neće uspjeti kod docenture oba poželjela ostati asistenti kod Hondla. No on je odgovorio da to oni neće doživjeti i izrekao već poznatu rečenicu: „Mijenjajmo dame.“ Tako je Metzger dospio na Veterinarski fakultet (1942. g.), a Lopašić kasnije (1950. g.) na Tehnički fakultet. Nakon što je postao docent Veterinarskog fakulteta Metzger je na Medicinskom fakultetu (od 1945. g.) predavao honorarno fiziku za medicinare, i to sve do 1979. godine. Kao konzilijarni fizičar u Kliničkoj bolnici “Dr. Mladen Stojanović” – danas “Sestre milosrdnice” (od 1958., čim je ondje bila postavljena tzv. “kobaltova bomba”) B. Metzger vodi dozimetriju i zaštitu od radijacije. Nakon što je otišao s Veterinarskog fakulteta 1963. preuzeo je dužnost voditelja Odsjeka za primjenu radioaktivnih izotopa u Zavodu za radiologiju i nuklearnu medicinu bolnice “Dr. Mladen Stojanović” (gdje je radio od 1963. do 1979., kada je umirov-ljen).

Metzger je živio u vrijeme kada su se autoriteti (moralni i intelektualni), kao i stečena baština poštovali. Filozofski ideal traženje istine u njegovo vrijeme bio je još itekako cijenjen budući da je fizika bila u okrilju filozofije jer se studirala u sklopu Mudroslovnog (pa Filozofskog) fakulteta. Prema svjedočenjima studenata prof. Metzger bio je vrlo precizan u izlaganju gradiva i uvijek usredotočen na bitno. U razgovoru s njime mogli su njegovi suradnici i sugovornici uočiti duhovitost stavova i komentara o stručnim pitanjima iz oblasti kojom se bavio. Bio je i humanist o čemu govori činjenica da je prije više od 70 godina zagovarao i promicao zaštitu zdravlja u svezi s obrazovanjem uz isticanje prevladavanja razlika između teorije i prakse u nastavnim programima stručnih škola. Tu je bio itekako suvremen jer ta problematika ni dandanas nije riješena.

Ja sam imao čast i zadovoljstvo više od pedeset puta osobno se sastati s njim. Mogao sam se uvjeriti da je B. Metzger težio uvijek sve većim visinama znanja, širio je kulturne horizonte, držao do stečenih autoriteta (tuđih i svog) i neprestano tražio istinu iskreno voleći svoj posao. U toj zauzetosti i ljubavi činio je čak i ono što nije morao. Učinio je to kada je upisao medicinu kako bi kod prof. Perovića slušao anatomiju da bi u potpunosti bio upoznat s pogubnošću ionizirajućeg zračenja koje je padalo na nezaštićeno ljudsko tijelo. Isto tako je strogo upozoravao liječnike na potrebu nošenja dozimetara pa makar je zbog tog poštenog upozorenja dobivao prijekore od nadređenih.

Osim posla volio je i život. Znao je da se vrednote trebaju stjecati, a pravednost ispunjavati. Stoga je svojim dugim životom stvorio naslijeđe koje tek svojim djelovanjem trebamo očuvati. Hvala mu na tome i neka i dalje vrednote i pravednost koje nam je podario žive u svima nama koji smo ga poznavali.

Ako i oni mlađi koji dolaze iza nas budu mislili i djelovali tako, bit će Metzgerovo naslijeđe dalekosežno očuvano.

Umro je u Zagrebu, u Domu za starije i nemoćne osobe – FIDELITAS dana 7. siječnja 2012., a pokopan je tri dana kasnije na zagrebačkom groblju Mirogoj.

Više životopisnih detalja o B. Metzgeru može se naći u članku: Dragutin Mayer i Božo Metzger – velikani znanosti o zračenju i zaštiti od zračenja u Hrvatskoj, autorâ B. Hanžeka i Z. Franića, Arhiv za higijenu rada i toksikologiju, vol. 61, str. 479-498, Zagreb 2010. Ako znatiželjnik želi dobiti potpuniju informaciju o B. Metzgeru, preporučujem monografiju naslova: Mjesta dodira: fizika i medicina, podnaslova: Kroz život i djelo B. Metzgera (urednici akad. M. Pećina i prof. dr. S. Fatović-Ferenčić), u ediciji: Rasprave i građa za povijest znanosti, knj. 11, Zagreb 2011.

Branko Hanžek